

NA SASANI SASAGA (Eklestastes)

Na Vuresi Makaliana Na Omea E Totu Tana Papi Iani

I laona na papi iani ara soaginia **Na Sasani Sasaga** ara totu nina papada kesa na Mane Sasaga. Na mane iani aia e pada sosongolia i tobana laka na maurina tinoni e kurikuri sosongo me tsunadato sailagi moa. Maia e tovogotoa na padagadoviana na rongona na omea tau goto ma na ngangao lê e dangalia na tobana tinoni, me utugana moa vania. Mi tana susuina maia e tsaria, “Na mauri e tau lelê tamani sa rongona.” Me utu goto vania ke padagadovia nina omeomea God aia e tagaovi kaputia na maurina pipi tinoni. Me atsa moa ti aia e pada vaganana ia, maia e parovatavigira nomoa na tinoni kara aqo kakai, ma kara gini mage dou nina vangalaka God e sauvanigira tana mauriqira.

Me danga na omea tana nina papada na Mane Sasaga ia e vaga moa ti aia e tsilagira moa pipi na omea sui, ma na melu e ngoli sosongolia na tobana. Ma na rongona e totu na papi iani i laona na Mamare Tabu e sauvulagia laka na tutuni tana Mamare Tabu e dona ke adisagegoota na papada melumeluga ma na tobaruka. Mara danga na tinoni e gini dou visutugua na tobaqira kalina ara morosia na nunuqira segeni tana goko e totu i laona na papi na **Na Sasani Sasaga**, mara

gini tsodovulagia laka e kesa moa na Mamare Tabu i tana ara totu na papada melumeluga vaga girani, mara totu goto na papada na noruana nina galuve God, aia nogo te e gini tamani rongona loki manana nomoa na maurina tinoni.

*Na Mauri e Tau Lelê Tamani
Sa Rongona*

¹ Igirani nogo nina goko na Mane Sasaga, aia na dalena a David, maia e taovia tsapakae i Jerusalem.

² Aia e tsaria laka e tagara sa omea ke tamani rongona. Eo, na mauri e tau lelê tamani sa rongona, na omea sui e tagara sa rongona.

³ ?Tana maurina popono na tinoni e totu matengana moa na nauana na aqo kakai, ma nagua na peluna vania?

⁴ Na vatavata ara maimai ma na vatavata ara vavano, ma na barangengo aia e totu atsa vaga moa ia.

⁵ Ma na aso e dadato moa, me sê goto moa, me visutugua i tana e botsa datomai me tuturiga tugua.

⁶ Na guguri e tû i ata me tave i vava, me liu polipoli me visutugua i vava i tana e tuturiga.

⁷ Me pipi sui na kô ara tavevotu sui moa i tasi, me tau goto gini danga na tasi. Ma na kô e visutugua i tana e vuramai, me tuturiga vaolutugua na tave.

⁸ Me pipi na omea sui e danga moa na vatsangi savi i laona, na vatsangi savi loki sosongo e utu na tsarituguana. Na matada e tau dona ke vatsa

na momoro, ma na kulida e tau dona ke vatsa na rorongu.

⁹ Na omea sui ara laba nogo i sau, sauba kara labamai tugua. Ma na omea sui ara aqosinogoa i sau, sauba kara aqositugua. Me tau goto laba vaolu sa omea tana barangengo popono.

¹⁰ Mara tsaria, “!Reia bâ, ieni e kesa na omea vaolu!” Me tagara, na omea ia e laba nogo i sau, i sau vasau nogo kalina a tau vati botsa moa igita.

¹¹ Me tagara ke kesa vidada igita ka padatugua na omea ara laba nogo i sau, me tagara goto ke kesa ke mai i muri ke padatugua na omea ara laba i dani eni.

Na Omea na Mane Sasaga e Tsodovulagia Tana na Maurina

¹² Inau na Mane Sasaga, mau taovia tsapakae i Jerusalem vanigira na tinoni sui tana Israel.

¹³ Minau au padakuti matena nogo laka sauba kau lalavea ma kau vilekedougira pipi sui na omea igira na tinoni ara naua i laona na barangengo iani.

Mau reigadovia laka God e molonogoa na kalagai mamava tana kokoveda igita.

¹⁴ Au reinogoa pipi sui na omea ara laba ieni i barangengo, mau tsarivanigamu laka igira sui ara tau saikesa tamani sa rongona. E vaga moa ti na takuvi guguri.

¹⁵ E utu ko gotolia na omea e kekevo nogo; me utu goto ko tsokogira na omea ti ara tau totu.

¹⁶ Minau au tsarisegeniqu, “Eo, inau au lia nogo na mane tangirongo, mau sasaga loki liusigira bâ igira sui ara tagao i Jerusalem idaviau

inau. Mau padagadovia nagua na sasaga loki ma nagua na donalevo.”

¹⁷ Mau padakuti matena kau sasaniana ma kau donaginia nagua e gini tavosi i ka levugaqira na donalevo ma na tau padagadovi omea, na sasaga loki ma na sasaga bubulega. Mau tsodovulagia laka na omea vaga girani, e vaga goto moa ti na takuvi guguri.

¹⁸ Ti vaga ko sasaga sosongo, me sauba ke danga sosongo gamu kalagai; me ti vaga ko paboa nimu donalevo, me sauba ko pabogoto bâ nimu rota.

2

¹ Mau padagotoa laka kau mauri tana magemage, ma kau lalavea nagua manana nomoa na mage. Mau ba tsodovulagia laka na omea vaga ia e tau lelê goto tamani sa rongona.

² Mau tsodoa moa laka na kiakia e tau na omea sasaga, ma na magemage e tau nauvanigo sa omea ke dou.

³ Ma na tobaqu e silovia na laveana babâ moa na sasaga loki, mau padâ kau tovoa na inu uaeni ti ke gini dou na koniçu ma kau mauri tana mage, mau padâ laka i tana nogo ti kau tsodovulagia nagua e dou vania na tinoni na nauana tana tagu kurikuri na maurina i barangengo iani.

⁴ Au naugira nogo danga na omea loki. Au logogira danga na valeçu segeni mau tsukagira danga niçu uta na uaeni.

⁵ Au aqosigira na uta loki, mau tsukagira pipi sui na vatana na gai mutsamutsa i laoqira;

⁶ mau tsaigira visana na maoutu gana ke tave na kô me ke malobusigira niqu uta.

⁷ Au voligira danga niqu tseka, mara visana goto na tseka ara botsa i laona na valequ. Au tamanigira e danga bâ na buluka ma na sipi, liusigira sui igira ara mauri ida vaniau i Jerusalem.

⁸ Au adigira goto danga sosongo na siliva ma na qolumila talu tana niqira valebisi na taovia tsapakae tana vera tavosi sui i tana inau au tagaovi kaputigira. Migira na mane ma na daki ara linge mara sinagi vaniau, mau tamanigira goto na daki danga sosongo, me pipi sui na omea e gini mage kesa tinoni na tamaniana.

⁹ Eo, gaqu rongo inau e tangiloki sosongo, loki liusigira bâ igira sui ara mauri ida vaniau i Jerusalem, ma niqu sasaga loki e totu saviliu moa i koniqu.

¹⁰ Pipi sui na omea inau au ngaoa, mau adia. Au tau lelê goto tiatarâ ke kesa na mage, mau gini kaekae na omea sui au aqo matena, miani nogo e ngiti peluna vaniau tana rongona niqu aqo loki.

¹¹ Mi muri, mau padagira na omea sui au aqosinogoa, ma na rota sui au tsodoa tana nauaqira, mau reigadovia laka igira sui ara tau lelê tamani sa rongona. E vâga moa ti na takuvi guguri, e tau lelê goto tamani sa rongona.

¹² Maia na taovia tsapakae aia e dona moa ke naua na omea atsa vâga goto ara naua igira na taovia tsapakae ara ida vania.

Mi tana, minau au tuturiga na lalaveana nagua manana na sasaga loki, ma na sasaga tabaru ma

na sasaga bubulega.

¹³ Eo, mau dona rago nogo laka “Na sasaga loki e dou liusia bâ na sasaga bubulega, vaga nogo na marara e dou liusia bâ na rodo.

¹⁴ Migira na tinoni sasaga loki ara dona kara morosia iava tana ara vavano, migira na tinoni bubulega e tagara.” Mau dona goto moa laka e kesa atsa moa na omea e pipitugita sui lakalaka.

¹⁵ Mau pada segeniqu goto, “Inau sauba ke gadoviau na mate, vaga goto nogo igira na bubulegana. ?Me ti ke vaga ia, ma nagua na peluna vaniau niqu sasaga loki? Tagara. E tagara saikesa sa peluna vaniau.”

¹⁶ E tagara goto ke kesa ke padavisugira na tinoni sasaga loki ara mate nogo, me tagara goto ke kesa ke padavisugira na tinoni bubulega. Mi tana tagu ke mai, migita sui sauba kara padalegita goto. Igita sui sauba ka mate, atsa moa ti a tinoni sasaga loki se ti a tinoni bubulega.

¹⁷ Me vaga ia, mau tuturiga na reisaviana na mauri, rongona pipi sui na omea i laona e alomai vaniau moa na rota. Igira sui lakalaka ara tau lelê tamani sa rongona; inau au tatakuvi lea moa na guguri.

¹⁸ Me tagara goto ke kesa na omea inau au aqo matena mau tamanina ke tamani rongona vaniau, rongona au dona nogo laka sauba e kilia kau molovisu vania moa aia sauba ke tuguau ke tamanina.

¹⁹ Ngatsu aia ke tuguau ke tinoni sasaga loki, se ke tinoni bubulega. ?Masei nomoa ke dona? Maia sauba ke tû, me ke aditamanina pipi sui niqu omea inau au aqo matena tana sasagaqu

loki i barangengo iani. Ma na omea vaga ia e tau lele tamani sa rongona.

²⁰ Mi tana, minau au tuturiga na padasaviana rongona au aqo kakai sosongo vaga ia.

²¹ Na tinoni e gini ngongoragi na gini aqo na sasagana loki, ma nina donalevo, ma nina padagado tana aqo ti ke gini tamanina nina omea levelevo danga. Mi muri, kalina aia ke mate, me sauba ke molovisugira na omea sui popono vanigira igira ara tau rota na aqo matena. !Ma na omea vaga ia e tau saikesa goto, me tau tamani sa rongona!

²² Aia e aqo kakai me gini rota sosongo na lave sautuna na maurina. ?Me laka nagua e pelua tana nauvaganana ia?

²³ I tana maurina popono aia, pipi sui lakalaka na omea e naugira ara tau lele pelua sa omea. Ara moloboe vania moa, ma gana rota. Me atsa moa tana bongi, ma na papadana e tau dona ke mango. Na omea vaga gira, na aqo tagara rongona le sui moa.

²⁴ Ma na omea ke dou ba e tugua na tinoni ke naua, aia nogo ke mutsa me ke inu me ke gini mage na omea aia e aqomatena. Me atsa moa ti e vaga ia, minau au reia laka na omea sui girani ara talumai sui goto i konina God.

²⁵ ?Rongona ti vaga God ke tau sangagita, me sauba ka naukoeguania igita ti ka mutsa ma ka mage?

²⁶ Aia God nogo e saua na sasaga loki, ma na donalevo, ma na magemage vanigira ara dou i matana aia. Me molovanigira na tinoni sasi kara aqo loki ti kara tamani omea leve, mi muri,

ma na peluna niqira aqo igira, sauba God ke sauvanigira igira ara dou i matana aia. Na omea sui lakalaka girani e utugana na padagadoviana. E vaga lê moa ti na takuvi guguri.

3

Pipi na Omea e Tamanina Gana Tagu

¹ Pipi sui na omea ara laba i laona na barangengo iani ara laba tana tagu God e titi vanigira nogo.

² Na tagu na botsa ma na tagu na mate, na tagu na tsutsuka ma na tagu na tsatsai.

³ Na tagu na labumate ma na tagu na tatali, na tagu na veo vale ma na tagu na logoana.

⁴ Na tagu na melu ma na tagu na magemage, na tagu na tangitangi ma na tagu na gavai.

⁵ Na tagu na vaingaogi ma na tagu na tau vaingaogi, na tagu na vaidomigi ma na tagu na tau vaidomigi.

⁶ Na tagu na tsodo omea ma na tagu na nangali omea, na tagu na mololakâ omea ma na tagu na tsonileana.

⁷ Na tagu na ratsileana na polo ma na tagu na tulaana, na tagu na totu mui ma na tagu na goko.

⁸ Na tagu na vaigaluvegi ma na tagu na vaireisavigi, na tagu na vilabu ma na tagu na rago.

⁹ ?Ma nagua moa na peluna vanigita tana rongona nida aqo sui?

¹⁰ Inau au morosigira na aqo mamava aia God e molovanigita ka naua.

¹¹ Aia e titia na tagu dou vania pipi sui na omea. Maia goto e moloa i tobada na kili gana ka donaginia na omea sauba kara laba i muri, me utu nomoa vanigita ka padagadovidougira popono na aqo sui God e naua tû tana tuturigana me tsau tana susuina.

¹² Mi tana, minau au padagadovia laka na omea dou bâ e tugua igita ka naua, aia nogo na totu tana mage ma na naudouana pipi sui nida aqo i laona na maurida popono.

¹³ E dou ti igita sui ka mutsa ma ka inu ma ka gini mage na vuana nida aqo, miani goto nina vangalaka God vanigita.

¹⁴ Mau dona goto laka pipi sui na omea aia God e naua, sauba ke totu saviliu. E utu goto ka pabo bâ ke kesa na omea i konina, me utu goto ka adiligi tania ke kesa goto na omea i konina. Ma God e nauvaganana ia, rongona igita ka gini kukuni tania aia.

¹⁵ Na omea sui ara laba kalina eni nogo, se sauba moa kara laba, igira sui lakalaka ara laba sui nogo i sau. God e moloa ke kesa moa atsa na omea kara labavisu babâ moa.

Na Omea Tau Goto i Laona na Barangengo

¹⁶ Mau reigadovigotoa inau, laka i laona na barangengo iani igita a tsodoa moa na omea seko i tana e tugua ke totu na omea e dou me goto i matana God.

¹⁷ Minau au tsarisegeniqu, “God sauba ke pedegira sui na tinoni dou ma na tinoni seko,

rongona pipi sui na omea kara laba, me pipi sui na omea na tinoni kara naua, sauba kara laba tana tagu God e titinogoa vanigira.”

¹⁸ Mau padagotoa i tobaqu, “Aia God e totovolegira moa na tinoni, ke gini sauvulagia vanigira laka igira ara kesa moa atsa kolugira na omea mamauri tavosi sui.

¹⁹ Rongona e kesa saikesa moa atsa na omea e tototu pitugira na tinoni migira goto na omea mamauri sui. Na mate e totupitugira sui moa. E kesa moa atsa na guguri ara gini magomago igira sui, me vaga ia, ma na tinoni ara tau dou liusia bâ na omea tuavati sui. Rongona na mauri e tau lelê tamani sa rongona vanigira sui.

²⁰ Migira sui ara vano kalea kesa moa na nauna, aia nogo na kao. Igira sui ara talumai tana kao, me sauba igira sui goto kara visutugua tana kao.

²¹ ?Masei e donaginia ti vaga na tidaoqira na tinoni ke dato i gotu kalina kara mate, ma na tidaoqira na omea mamauri tavosi ke tsuna lê i laona na kao?”

²² Mi tana, minau au reigadovia laka na omea dou bâ e tugua igita ka naua, aia nogo ka gini mage na omea igita a aqo matena. Me tagara goto ke kesa na omea e tugua ka naua. Me tagara goto sa sautu vanigita gana ka donaginia nagua sauba ke laba vanigita murina na mateada.

4

¹ Mi muri, minau au morosigira tugua pipi sui na omea tau goto ara tau kuti na laba i laona na barangengo. Au reigira na tinoni

seko ara tsogori tsunaligira na kulaqira, migira ara ngangai savosavo, me tagara ke kesa ke sangagira. Eo, e tagara kesa ke malagai na tû me ke sangagira, rongona igira ara bingi sekoligira ara tamanina na susuliga tana niqira tabana.

² Me vaga ia, minau au gini masugu vanigira igira ara mate nogo; igira ara totu dou bâ liusigira igira ara mamauri moa.

³ Mara dou liuliu goto bâ igira ara tau vati botsa, mara tau reia na omea seko ara laba i laona na barangengo.

⁴ Mau morosigotoa kesa segeni na vatana na sasaga e tau goto. Danga na tinoni ara aqo kakai sosongo gana kara tangomana. Ara nauvaganana ia, rongona ara reia na kulaqira e tangiloki gaqira rongo mara tamani levo, mara gini ngongoragi sosongo na tsauliaqira. Ma na vatana na sasaga bubulega vaga ia e tau saikesa tamani sa rongona. E vaga moa ti na takuvi guguri.

⁵ Mara tsaria laka ti vaga ke kesa ke gato me ke totu lê moa me ke gini mate na vitoa, na tinoni vaga ia na bule manana nomoa.

⁶ Eo, me tau utu ngatsu ti ke mana, me dou bâ ke tsaurae lê moa nimu tamani migoe ko totu moa tana rago, liusia bâ ko gini boe na aqo kakai pipi kalina vaga moa kesa tinoni e tovokakaia na tangoliana na guguri.

⁷ Me kesa segeni goto na sasaga inau au reia i laona na mauri, mau tau padagadovidoua na rongona.

⁸ E totu kesa na mane, maia e totu segeni. Me tagara dalena, me tagara goto sa kamana, maia

e gini boe na aqo loki pipi kalina, me tau nomoa gini vatsa na omea levolevo aia e tamanina. ? Eo, mi tana rongona nomoa aseï aia e gini rota sosongo na aqo kakai vaga ia, me gini tongo vanisegenina ke magemage? Ma na omea vaga iani aia goto e tau tamani sa rongona, ma na vatana na mauri vaga ia e tau saikesa dou.

⁹ Ruka ara ka dou liusia bâ kesa, rongona tana aqopata ara ka tangomana na aqo dou bâ.

¹⁰ Me ti vaga kesa ka vidaqira ke puka, me sauba ke kesa ke tatatuua. Me ti vaga aia e totu segeni ke puka, me sauba ke seko vania, rongona e tagara ke kesa ke tatatuua.

¹¹ Me ti vaga ke bisï, ruka tangomana kara ka maturu sai ma kara ka vaiparagi. ?Mo ko naukoeguania ti ke papara dou na konimu ti vaga igoe o totu segenimu moa?

¹² Me ti vaga ke kesa moa tinoni, me tangomana ke kesa segeni ke tuliusia aia. Me ti vaga kara ka ruka tinoni, tangomana kaira kara ka vaisangagi me ke utu vania kesa segeni ke tuliusikaira. Ma na mili ara miliginia tolu na paqana, e tau tangomana ke takuti tsaku.

¹³ Me kesa na mane vaolu, maia e tau lelê tamanina sa omea me sasaga sosongo moa, aia e dou liusia bâ kesa na taovia tsapakae tuqatuqa aia e bule me sove na rorongong kalina ara totokoe vania,

¹⁴ atsa moa aia ke tû tana vale sosori me ke bâ lia na taovia tsapakae, se ke botsa sekona lê i laona na vera i tana aia e lia na taovia tsapakae.

¹⁵ Minau au papada goto tana rongongira pipi sui na tinoni ara mamauri moa i laona na

barangengo, mau reia i laoqira e kesa na mane vaolu aia sauba ke adia na sasana na taovia tsapakaē.

¹⁶ Me atsa moa ti ke utu na tsokoraeaqira na tinoni aia ke taovia kaputigira, mi kalina aia ke mate, me ke tagara goto ke kesa ke padavisugira na omea loki aia e naugira. Na omea vaga ia e tau lelê tamani sa rongona. E vaga moa ti na takuvi guguri.

5

Laka na Tsaku na Aqosiana Nimu Veke

¹ Nimu aqo ko parovata dou kalina ko vano i laona na Vale Tabu. E dou bâ na vano na sasani i tana, liusia na savoriana lê moa na sausau vaga ara naua igira na tinoni bule, igira ara tau dona kara reivotâ na omea e goto ma na omea e sasi.

² Migoe, ko papada talu ti ko goko, mo ko laka tsaku na aqosiana nimu veke vania God. Aia e totu i gotu i baragata, migoe o totu i lao i barangengo, me vaga ia, mo ko laka na tsarivaniana ke danga sosongo na tsaqina goko.

³ Ti vaga ko gini boe sosongo danga na omea, me sauba ke danga sosongo goto na omea seko ko bolea. Me ti ko goko sosongo, me sauba ke danga sosongo na goko bubulega ko tsonia.

⁴ Mi kalina ti ko aqosia kesa nimu veke vania God, ma nimu aqo ko manalitsakua. Aia e tau reingaogira na bule. Ko naudoua moa na omea igoe o vekea na nauana.

⁵ E dou bâ ti ko tau saikesa aqosia kesa na veke, liusia na aqosiana na veke ma na tau manaliana i muri.

⁶ Ko laka na tamivaniana nimu tsaqina goko segeni kara raqago bâ tana sasi, mo ko bâ i muri mo ko tsarivania nina manetabu God laka igoe o tau padadou talua ti o naua na veke ia. ?Rongona gua ko tsaia God me ke gini kore vanigo? ? Ma na rongona gua goto ti ko tamivania aia ke sekolivanigo na omea igoe o aqo matena?

⁷ Atsa moa ti ke danga nimu bolebole, se ti ke danga na aqo tau tamani rongona ko naua, me atsa moa goto ti ko goko dangadanga, ma nimu aqo nomoa igoe ko kukuni tania God.

Na Mauri e Tau Lelê Tamanina Sa Rongona

⁸ Ko laka na gini beke kalina ko reia na tinoni tagao ara bingi sekoligira na tinoni ara tau tamanina sa omea, mara tau aqosia na pedegoto vanigira, mara tongo vanigira goto na omea ara kilia vania na mauriqira. Pipi tinoni tagao e totu kesa e loki liusia aia me isutuguna, mara totu visana ara loki liusikaira mara isu ka tuguqira goto.

⁹ Na vuana na kao, niqira tamani na tinoni sui, ma na taovia tsapakae goto e sangâ na gini mauri na vuana.

¹⁰ Me ti vaga igoe ko padaloki sosongolia na qolo, me sauba e utu ko gini vatsa; me ti vaga ko ngao sosongolia ko tamani danga, me sauba ke utu nomoa ko adigira na omea sui o kilia. Na omea vaga ia e tau saikesa tamanina sa rongona.

¹¹ Me ti vaga ke pabo bâ na omea o tamanina, me sauba kara danga bâ goto kara sangâ na ganiana. ?Ma nagua na peluna vanigo igoe na tamani omea danga? Ngiti peluna vanigo aia moa na donaginiana laka o tamani danga.

¹² Na maneaqo lê atsa moa ti ke masu dou se ke tau masu dou, maia e dona ke maturu dou rago tana bongi. Maia na mane e tamani danga, ara danga sosongo na omea ara ngolia, me gini totu mamata saviliu na bongi popono.

¹³ Miani e kesa na omea seko loki inau au morosigotoa i laona na barangengo: na tinoni ara mololakâ niqira qolo gana kesa tagu i muri kalina kara ngaoa na gini aqo,

¹⁴ mi muri me laba na tagu seko me nanga sui niqira qolo, mara tau goto tamanina sa qolo ke totuvisu vanigira na daleqira.

¹⁵ Kalina igita a botsamai i barangengo, migita a malaiole lê, mi kalina igita ka mololea na barangengo, me sauba ka visu malaiole lê goto. Me atsa moa ti vaga igita ka aqo loki sosongo, me sauba ke tagara goto ke kesa na omea tangomana ka adikolugita kalina ka mate.

¹⁶ !Ma na omea vaga ia e tau saikesa goto! Igita sauba ka vano vaga moa kalina igita a mai. ?Eo, igita a aqo loki sosongo matena na tangoliana na guguri, ma nagua na peluna vanigita?

¹⁷ Igita a mauri moa i laona na rodo, ma na melu, ma na padasavi, ma na kore, ma na lobogu.

¹⁸ Iani nogo na omea inau au tsodovulagia: laka na omea dou liuliu bâ e tugua kesa tinoni ke naua, aia nogo ke mutsa me ke inu me ke gini mage na peluna nina aqo i laona na tagu kurikuri

aia God e molovania ke mauri; iani moa na omea e totu vania pipi tinoni.

¹⁹ Me ti vaga God ke sauvania kesa tinoni ke tamanina danga nina qolo ma nina omea levolevo, me tamivania ke gini mage, ma na tinoni vaga ia, nina aqo ke soadoua God me ke gini magemage na peluna nina aqo. Aia nogo nina vangalaka God e sauvania.

²⁰ Mi tana rongona nogo God e tamivania ke mage dou tana maurina, me sauba aia ke tau gini boe sagata laka e kurikuri lê moa na mauri.

6

¹ Miani e kesa segeni goto na omea seko loki inau au morosia i laona na barangengo iani, me ngoli sosongoligira na tinoni:

² God e dona ke tamivania kesa tinoni ke tamanina danga nina qolo, ma nina omea levolevo, me ke tangiloki gana rongu, me ke tau goto tagara vania sa omea. Mi muri, maia God e tau tamivania ke gini mage na omea e tamanina. Me molovania kesa segeni tinoni ke aditamanina me ke gini mage. Na omea vaga ia e tau saikesa goto me tau lelê tamanina sa rongona.

³ Me ti vaga kesa tinoni ke tamanina kesa sangatu na dalena maia ke mauri okaoka, me atsa moa ke mauri oka koegua, me ti ke tau dona na mage i laona na maurina, ma kara tau qiludoua kalina ke mate, mi tana, minau au tsaria laka kesa na baka aia e mate nogo i tobana tinana te e botsa e dou liusia bâ na tinoni vaga ia.

⁴ E tau lelé pelu vania na baka ia ti ke botsa; rongona aia e ba nanga lê saviliu i laona na rodo i tana ara padale saikesalia.

⁵ Me atsa moa ti e tau reilakana na mararana na dani se ke tau donaginia e koegua vaga na mauri, ma na baka ia e ba tsodonogoa na mango saliu.

⁶ Maia e dou liusia bâ na mane e mauri oka me tau tsodo mage tana maurina, atsa moa ti vaga aia e mauri ruka toga na ngalitupa. ?Me laka kaira sui sauba kara ka tau vano moa kesa tana nauna?

⁷ Na tinoni e aqosia pipi sui nina aqo agana moa ke gini tamani gana mutsa, maia e tau lelé dona ke vatsangia na masu.

⁸ ?Laka tana omea gua e gini dou bâ na maurina na mane sasaga loki liusia na maurina na tinoni tau sasaga? ?Me ti vaga kesa na tinoni sekona lê ke donadoua na tagaoviana na maurina segeni, ma nagua na peluna vania?

⁹ Eo, e tau lelé tamani sa rongona. E vaga moa ti na takuvi guguri. E dou bâ ti ke gini mage dou na tobamu tana omea igoe o tamaninogoa, liusia na kili sailaginiana moa na omea tavosi goto.

¹⁰ Pipi sui na omea ara laba i dani eni ara pedenogoa i sau te ara laba, migita sui a donanogoa laka e tau tugua kesa ke vaimangasuguradigi kolua kesa aia e susuliga liusia bâ aia.

¹¹ Ti vaga ke danga sosongo na tsaqina goko ko tsaria, me sauba ke danga sosongo goto bâ na tsaqina goko tagara rongona lê ko tsonia. ?Ma nagua na peluna vanigo igoe?

12 ?Masei tinoni nomoa tangomana ke don-
 aginia nagua e dou bâ vania i laona nina mauri
 kurikuri e tau tamani rongona? Na maurina
 tinoni e liu tsaku vaga moa ti na auau lê? ?Masei
 tangomana ke donaginia nagua sauba ke laba i
 laona na barangengo i murina na mateana?

7

Visana Papada Tana Rongona Na Maurina Tinoni

¹ Na tangidouna na soamu aia e dou liusia bâ
 na ko sisigini dou loki matena; ma na dani na
 mateamu aia e dou liusia bâ na dani tana igoe o
 botsa.

² E dou bâ na vano tana vale i tana ara
 tangitangi, liusia bâ na vano tana vale i tana ara
 aqosia na mutsakolu, rongona igira ara mauri
 moa e dou ti kara pada tugutugua moa laka na
 mate e totupitugita sui.

³ Na padasavi e dou liusia bâ na kiakia; e dona
 rago ke melusia na matamu, me naua mo gini
 padagadovi omea dou bâ.

⁴ Aia e pada sailaginia moa na mage e bule
 manana. Ma na tinoni sasaga aia e padagotoa
 na mate.

⁵ E dou bâ ti igira na tinoni sasaga loki
 kara tosasaga vanigo, liusia ti igira na tinoni
 bubulega kara tsonikaego.

⁶ Mi kalina e kiakia na tinoni bule na liona
 e tangidato vaga moa kalina e kiringedengede
 na itai kokonaga i laona na lake. E tau saikesa
 tamani sa rongona.

⁷ Mi kalina ti kesa na mane sasaga e peqogira na tinoni tavosi, maia goto e aqo vaga moa ti na tinoni bule. Me ti vaga ko tamia na adiqolona na tangopeke, mi tana migoe o sekoli segenimu saikesa.

⁸ Na susuina kesa na omea e dou liusia bâ na tuturigana. Ma na berengiti e dou liusia bâ na kaekae.

⁹ Ko laka tsaku na kore; rongona na kore e dona ke vasu i laona na tobana na tinoni bule.

¹⁰ Mo ko laka na veisuaana, “?Rongona gua ti ara dou sosongo bâ na omea sui tana tagu putsisi?” Aia e tau na veisua sasaga.

¹¹ Pipi sui moa na tinoni mamauri nina aqo ke sasaga; na tamani sasaga loki aia e dou vanigo vaga moa ti na tamani omea danga,

¹² maia sauba ke reitutugugo dou vaga moa na qolo tangomana ke nauvanigo. Ma na sasaga loki e dona goto ke ravisigo, iani nogoria na vuana na donalevo.

¹³ Ko padatugua na omea God e naunogoa. ?Asei tangomana ke gotolia na omea God e kekevosia?

¹⁴ Mi kalina e laba na tagu dou vanigo, ko mage, mi kalina ke mai na tagu na rota, ko pada moa laka God aia nogo e saukaira sui na mage ma na rota; me utu saikesa vanigo igoe ko donaginia nagua sauba ke labamai i muri.

¹⁵ Na mauriqu inau e tau tamani rongona, me atsa moa ti e vaga, mi laona na mauriqu au reigira nogo pipi sui na omea. Au reigira visana tinoni dou ara mate kalina ara tinoni vaolu moa, migira visana na tinoni seko ara mauri oka sosongo.

16 Me vaga ia, ko laka na tovoana ko lia tinoni dou sosongo se ko sasaga sosongo. ?Rongona gua ti ko gini rotasi segenimu?

17 Mo ko laka goto na tovoana ko lia tinoni vanga tsutsukibo se ko bubulega sosongo. ? Rongona gua ti ko mate kalina e tau vati tsau moa nimu tagu?

18 E dou bâ ti ko totu moa ka levugaqira, me ti vaga igoe ko dona na kukuni tania God, me sauba ko tangomana pipi tana omea sui ko naua.

19 Na sasaga loki e dona ke sangadoua bâ na tinoni me ke gini susuliga, liusia tu susuligaqira tu sangavulu na manetagao i laona kesa na verabau.

20 Me tagara goto sa tinoni i barangengo tangomana ke nau sailaginia moa na omea e goto, me ke tau goto dona na tsukiana sa sisi.

21 Ko laka na tutunina pipi sui na goko kara tsaria na tinoni. E tau utu ngatsu ko rongomia kesa nimu maneaqo ke goko peago,

22 migoe o dona segenimu nogo laka igoe goto o goko peagira na tinoni tavosi danga kalina.

23 Minau au gini aqo niqo sasaga loki na tovoaqira na omea sui girani. Mau padakuti matena laka kau sasaga loki, maia e ao tsau vaniau.

24 ? Sauba ke naukoeguania ke kesa ti ke tangomana na tsodovulagiana nagua na rongona na mauri? Aia e utugana sosongo vanigita igita, me kakai sosongo na pada gadoviana.

25 Minau au tovokakaia na sasani ma na padagadovi omea; mau padakuti matena laka kau tsodoa na sasaga loki ma kau donaginia

na rongona na omea ara laba, ma kau gini reigadovia laka e tau saikesa pelu na tsutsukibo ma na sasaga bubulega.

²⁶ Mau tsodovulagia laka na daki e seko vaniau liusia bâ na mate. Nina kili aia e vaga moa na vugo gana ke sogotiginigo; ma na limana e kasoginigo sauba ke tangoli kakaigo vaga moa ti na itai tapala. Aia moa na mane e dou i matana God tangomana ke tsogo tania na daki vaga ia, migira na tinoni sasi ara dona kara ba sogo tana nina taviti.

²⁷ Eo, e tsaria na Mane Sasaga, au kiki rago moa mau tsodovulagigira na omea girani kalina au lave rongona na omea ara laba.

²⁸ Mau lavegotoa ti kara visana goto na rongona tavosi na omea ara laba, mau tau goto tsodoa ke kesa. Eo, e kesa lelê moa na mane inau au tsodoa i laoqira na toga e tugua kau kukuni tania, mau tau goto tsodoa sa daki.

²⁹ Iani moa na omea inau au sasani mananâ: laka kalina God e aqosigira na tinoni, maia e aqosia ke dou me ke goto na sasagaqira, migira moa ara tabarusi segenia na sasagaqira.

8

¹ Aia moa na tinoni e sasaga loki manana e donaginia na rongona na omea levolevo. Na sasaga loki e dona ke olia na matana tinoni me ke kiaqumu, me ke tau goto moro kesukesuga.

Ko Rongomangana na Taovia Tsapakae

² Ko rongomangana na taovia tsapakae, rongona God nogo e vilia ke tangolia na aqotagao.

³ Aia tangomana ke naua na omea sui aia e padangaoa. Me vaga ia, ko laka na gini mavi na petsakoe vaniana aia, atsa moa ti vaga o tau reingaoa na omea aia e ketsaliginigo ko naua.

⁴ Nina goko na taovia tsapakae e mamava sosongo, me tau goto tugua ke kesa ke labuvisua nina goko.

⁵ Me ti vaga igoe ko rongomangana, mi tana migoe o totu raviravi dou, ma na tinoni sasaga e dona ke nau koeguania, mi tana tagu koegua goto ke naua.

⁶ E totu rago na tagu dou ma na sautu dou gana na nauana pipi na omea, migita moa e ponopala lê na tobada,

⁷ rongona e tagara sa vidadá igita ke donaginia nagua sauba ke laba, me tagara goto ke kesa tangomana ke tsarivulagi idanogoa vanigita.

⁸ E tau goto tangomana ke kesa ke tongo kapusia na mate, se ke pede segenia na dani na mateana. Aia nogoria kesa na vailabu e utu na taopoi taniana; migira nida sasaga tabaru sui ara tau goto tangomana kara sangagita na tsidavaginia na dani ia.

*Na Tinoni Vanga Tsutsukibo
Ma na Tinoni e Gotolaka Nina Sasaga*

⁹ Inau au morosigira na omea sui girani kalina au padatugugira na omea ara laba tana barangengo iani, i tana ara visana lelê moa ara tamani susuliga loki, migira na tinoni tavosi sui ara rota i vavaqira igira.

¹⁰ Eo, au reinogoa kalina ara qilua kesa na tinoni vanga tsutsukibo, mi kalina na tinoni ara

visu na qiluana, mara tsonikaea i laona saikesa nogo na vera i tana aia e aqosia nina tangopeke. Ma na sasaga vaga ia e tau goto tamani sa rongona.

¹¹ ?Rongona gua ti e lakagana lê vanigira na tinoni na nausasi? Rongona God e tau dona na kedeaqira tsaku na tinoni ara nauvaganana ia.

¹² E tau utu kesa tinoni sasi ke naua na sasi loki kesa sangatu kalina me ke mamauri moa. Eo, au dona rago laka ara tsarivaganana iani: “Ti vaga igoe ko rongomangana God, me pipi na omea sui sauba kara dou vanigo,

¹³ me utu moa ke laba sa omea dou vanigira na tinoni vanga tsutsukibo. Na mauriqira igira e vaga moa na auau lê, me sauba kara mate kalina ara tinoni vaolu moa, rongona ara sove na rongomangana God.”

¹⁴ Bâ, ma na goko vaga ia e tau saikesa mana. Ko morosia moa na omea ara laba i laona na barangengo: e danga kalina igira na tinoni dou e gadovigira na kedena niqira sasi na tinoni seko, migira na tinoni seko ara adia na peluna niqira aqo dou ara naua igira na tinoni dou. Ma na omea vaga iani, inau au tsaria laka e tau saikesa goto tamanina sa rongona.

¹⁵ Te inau au tutunina laka e dou vania moa na tinoni ke magemage, rongona ngiti mage aia e dona ke tsodoa tana maurina i lao ieni, aia moa na mutsa ma na inu ma na totu tana mage. Iani moa na omea e dou vania ke naua kalina aia e aqoaqo tana tagu na mauri aia God e sauvania i laona na barangengo iani.

¹⁶ Mi kalina inau au tovoa laka kau sasaga loki

ma kau padagadovia na omea ara laba i laona na barangengo, mau reivulagia laka e atsa moa ti ko totu mamata na bongi ma na dani,

¹⁷ me utu goto ko tangomana na padagadoviana na omea God e naua. Me atsa moa goto ko tovokakai koeguania, me sauba e utu saikesa ko tsodovulagia. Me atsa moa goto ti vaga kesa tinoni sasaga loki bâ ke tsaria laka e donagininogoa, me tagara, maia goto e tau lelé donaginia.

9

¹ E oka sosongo nogo inau au padakakaia tana rongoqira na omea sui vaga girani, mau reigadovia laka aia God nogo e tagaovi kaputigira pipi sui niqira omeomea na tinoni sasaga loki migira e gotolaka niqira sasaga, atsa moa tana niqira vaigaluvegi ma niqira vaireisavigi. Me tagara goto ke kesa ke donaginia nagua e totupitua tana tagu ke mai.

² Aia goto e kesa na omea e tau tamanina sa rongona, rongona e kesa moa atsa na omea e totupitugira na tinoni e gotolaka niqira sasaga migira na vanga tsutsukibo, na tinoni dou migira na tinoni seko, igira ara dou i matana God migira ara tau dou, igira ara sau na savori vania God migira ara tagara. Eo, igira na tinoni dou migira na tinoni seko, e kesa moa atsa na omea e pitugira. Igira ara tsaku lê na aqosi veke migira ara kadangaginia na aqosi veke, e kesa goto moa atsa na omea e pitugira.

³ Iani nogo na omea e tau goto tana barangengo iani, laka e kesa moa atsa na omea

e totupitugira na tinoni sui. Na omea seko ma na sasaga bubulega ara dangaliginia moa na tobaqira na tinoni tana mauriqira popono, mi muri me tavongani mai novotigira na mate.

⁴ Masei e totu mamauri moa i lao iani, e tugua ke totu na amesi i tobana; rongona kesa na pai mamauri e dou liusia bâ na laeone mate.

⁵ Eo, igira na tinoni ara mauri ara dona laka sauba kara mate kesa dani, migira ara mate nogo ara tau nogo dona sa omea. Me utu goto ke pelugira sa omea. Na tinoni tavosi ara padalegira saikesa nogo.

⁶ Niqira galuve, ma niqira reisavi, ma niqira tobamasugu, ara mate sui kolugira. Me utu saikesa kara sangapata goto i laona ke kesa na omea ke laba i laona na barangengo iani.

⁷ Bâ, migoe ko gania moa gamu mutsa, mo ko inuvia gamu uaeni, me ke gini mage dou na tobamu. Na omea vaga ia e dou moa i matana God.

⁸ Ko sagelia na polo dou mo ko tsonia na ko sisigini dou tana ivumu.

⁹ Ko gini mage na mauri koluana na daki igoe o galuvea tana tagu popono o totu tana mauri tau tamani rongona aia God e sauvanigo tana barangengo iani. Aia moa ngiti peluna vanigo tana rongona nimu aqo o naua ma nimu rota sui o vatsangia pipi na dani tau tamani rongona tana maurimu i lao eni.

¹⁰ Na omea sui o naua ko naudougira, rongona tana barangengo na mate i tana igoe o kalea e tagara na aqo se na papada, me tagara goto na padagadovi omea se na sasaga loki.

¹¹ Me kesa goto na omea inau au tsodovulagia, laka i laona na barangengo iani igira ara dona sosongo na ulo tsaku e tau pipi tagu ke managaqira tana vaitovogi tana ulo, migira ara malagai susuliga e tau goto pipi tagu ke managaqira tana vailabu. Migira na tinoni sasaga loki e tau pipi tagu kara tsodoa na mauriqira, migira na tinoni ara donalevo e tau pipi tagu kara tamanina na omea danga, migira goto ara dona sosongo na aqo e tau pipi tagu kara tangoli aqo loki. Na tagu seko e dona ke laba moa vania pipi tinoni.

¹² Migoe e utu saikesa ko donaginia na taguna na mateamu. Vaga moa na manu kalina ara sogo tana taviti, me vaga goto kalina na tsetse ara sogo tana vugo, migita goto na tinoni sauba ka sogo kesa tana tagu seko kalina igita a tau saikesa padâ.

Na Sasaga Loki Ma na Sasaga Bubulega

¹³ Au reigotoa kesa segeni goto nina aqo na sasaga loki i laona na barangengo.

¹⁴ E totu kesa na vera tetelo, mara tau danga na tinoni ara totu i laona. Me kesa dani e mai kesa na taovia tsapakae susuliga me bokia na vera ia. E tupolia me vangaraua na toroutsaniana na baravatuna na vera ia.

¹⁵ Mi tana e totu kesa na mane aia e tau tamani sa omea, mi tana nina sasaga loki maia e maurisia na vera ia tania gaqira gala. Mi muri me tagara lelê goto ke kesa ke padavisua nina aqo na mane ia.

¹⁶ Minau au tsaria nomoa laka na sasaga loki e susuliga liusia bâ na susuligana tinoni, migira na tinoni ara dona moa na peana nina sasaga loki kesa na tinoni e tau tamanina sa omea, mara tau goto ngaoa na rongomiana na omea aia e tsaria.

¹⁷ E dou bâ na rongomi vataviana nina goko ragorago na tinoni sasaga loki, liusia nina goko gugû kesa na manetagao e tagaovigira na alaala na bule.

¹⁸ Na sasaga loki e dou liusia bâ na sagorena na vailabu, me kesa lelê moa na tinoni sasi tangomana ke toroutsania danga na omea dou.

10

¹ Na lango mate i laona na ko sisigini dou e naua me gini seko popono na vuruna na kô ia, me vaganana goto kesa lelê moa na sasaga bubulega e dona ke pualasilea na sasaga loki bâ.

² Na tinoni sasaga e lavu na nauana na omea e goto, ma na tinoni bubulega e lavu na nauana na omea e sasi.

³ Me atsa moa ti na tinoni bubulega ke liu i sautu, maia e tau goto sasaga, migira na tinoni sui ara reigadovitsakua laka aia e bubulega.

⁴ Ti vaga gamu taovia ke kore loki vanigo, migoe ko laka moa na mololeana nimu aqo; nina kore loki ia sauba ke totupuka lê ti vaga igoe ko totu mui dodo moa.

⁵ Miani e kesa na vatana na omea tau goto inau au morosia i laona na barangengo, aia nogoria kesa na sasi ara tsukia igira na tinoni tagao.

⁶ Ara molokaegira na tinoni bubulega tana sasaqira na taovia, mara molotsunagira lê igira na tinoni tamani levo.

⁷ Au reigira na tseka ara sage tana ose, kalina igira na tinoni tataoviaga ara liu lê i lao vaga moa na tseka.

⁸ Me ti vaga igoe ko tsaia kesa na qilu, me sauba igoe nogo ko pukatsuna i laona; me ti vaga ko ratsia kesa na ponopono, me sauba na muata ke gatigo.

⁹ Me ti vaga ko aqo tana katsu vatu, ma na vatu nogo sauba ke bokaligo. Me ti vaga igoe ko tala gai, ma na gai nogo ia sauba ke bokaligo.

¹⁰ Me ti vaga ke paru nimu rarati mo ko tau asâ, me sauba ko aqo kakai sosongo kalina ko gini aqo. Ma na tinoni sasaga loki, aia e ida talu e vangaraua na omea sauba ke naua.

¹¹ ?Me ti vaga igoe ko dona na tangolileana na muata, ma nagua na peluna vanigo nimu dona na tangolimua, ti vaga ko tamivania na muata ke gatigo?

¹² Tana nina goko sasaga nogo na tinoni sasaga loki ara gini padalokia igira na tinoni. Ma na tinoni bubulega e toroutsani segenia tana nina tsaqina goko segeni.

¹³ E tuturiga kolu goko bubulega lê moa, me ba tsau tana goko tabaru bubulega saikesa.

¹⁴ Ma na tinoni bule e tau goto dona ke mango na goko.

E tagara sa tinoni ke donaginia na omea gua sauba ke laba tana tagu ke mai, me tau goto tangomana ke kesa ke tsarivulagia vanigita na omea gua sauba ke laba i murina na mateada.

¹⁵ Aia segeni moa e bule me tau goto donaginia na sautuna na verana, sauba ke gini rota lê moa na aqo.

¹⁶ E seko sosongo vania kesa na momoru kalina nina taovia tsapakae e baka boruboru moa, migira nina tinoni tagao ara dona moa na mutsa ma na inu na bongi popono.

¹⁷ Me dou sosongo nomoa vania kesa na momoru kalina nina taovia tsapakae e tinoni ganoga me dona ke votagoko laka, migira nina tinoni tagao ara dona na mutsa tana tagu na mutsa nogo, mara tagaovi segeniqira dou, mara tau dona na inu bubulega.

¹⁸ Kalina kesa na mane e gato sosongo me tau tsiparâ na valena, me sauba ke ova popono, me ke tau oka me ke tavui lê sui moa.

¹⁹ Na mutsa dou e naua mo gini magemage, ma na inu uaeni e naua me gini dou tugua na tobamu, eo, me utu nomoa ko tamani kaira sui ti vaga igoe ko tau tamani qolo.

²⁰ Ko laka na vaitsarigana na taovia tsapakae, atsa moa ti ko padamuia moa i laona na tobamu. Mo ko laka goto na vaitsarigaqira na tinoni tamani omea danga, atsa moa ti vaga igoe o naua kalina o totu segeni i laona nimu voki na maturu. E tau utu kesa na manu ke adia na turupatuna, me ke ba tatamanga vanigira na omea igoe o tsaria.

11

*Nina Aqo Kesa na Mane
Sasaga Loki*

¹ Ko moloa nimu qolo ke aqo vanigo tana vera tavosi i mao, me kesa dani sauba ko dona na adipapabona.

² Ko laka na moloana nimu qolo popono ke aqo vanigo kesa moa tana nauna, ko moloa nimu qolo ke danga tana nauna tavosi, rongona igoe o tau dona na vata na seko gua sauba ke laba vanigo i laona na barangengo iani.

³ Miava moa ti ke puka bâ na gai, mi tana nogo sauba ke tsaro. Mi kalina e danga na kô i laona na parako, me dona ke tumu na usa.

⁴ Ti vaga ko pipitua moa ke puka na guguri me ke dani laka, me utu saikesa ko tsukâ ke kesa na omea, me utu goto ko tsurivia sa gamu mutsa.

⁵ Aia God nogo e aqosigira na omea sui lakalaka, me utu saikesa vanigo ko padagadovia nagua aia e naua, vaga moa goto e utu ko padagadovia e tuturiga koegua na mauri vaolu i laona na tobana kesa na daki tiana.

⁶ Ko tsukagira nimu omea levolevo tana mat-saraka mi tana ngulavi goto. E utu igoe ko donaginia ti kesa nimu uta ke dato dou liusia bâ kesa segeni nimu uta, se ti kara ka dato dou kaira sui.

⁷ Eo, na mararana na dani na omea dou sosongo nomoa, me gini laona na matada na reiana na aso.

⁸ Me ti vaga igoe ko mauri oka, me dou ti ko mage i laona na maurimu popono. Me atsa moa ti ke oka koegua ko mauri, mo ko laka moa na padaleana laka sauba ko totu oka sosongo bâ tana mate. Me tagara goto ke kesa na omea ke laba i muri ke tamani rongona.

*Na Totosasaga Vaniaqira
Na Tinoni Vaolu*

⁹ Igoe tinoni vaolu, ko gini mage nimu dato-vaolu. Ke mage tobamu kalina igoe o vavaolu moa. Ko nauragoa na omea sui o padangaoa na nauana, mo ko muria na omea e kilia na tobamu. Mo ko laka moa na padaleana laka God sauba nomoa ke pedego taonia na omea sui igoe o naugira.

¹⁰ Ko laka na tamivaniana ke kesa na omea ke moloboe vanigo se ke rotasigo lê. E utu vanigo ko tinoni vaolu saviliu.

12

¹ Me vaga ia, e dou ti kalina igoe o tinoni vaolu moa ko padatugua nimu God aia e aqosigo, idavia kara laba vanigo na dani seko i tana sauba igoe ko tsaria, “Au tau goto gini mage na mauri.”

² Mi tana tagu ia sauba ke rodo vanigo na mararaqira na aso, ma na vula ma na veitugu, ma na parako na usa e utu goto ke vanoligi tanigo.

³ Ma na kimamu ara ka reitutugugo kalina ia, sauba kara ka gagariri lê, ma na tuamu ara ka susuliga kalina ia, sauba kara ka labe lê. Ma na livomu sauba kara tau danga i mangamu gana na dakumi mutsa, ma na matamu kara ka pasa lê, mo ko tau nogo moro maka dou.

⁴ Na kulimu sauba kara ka mui lê, mo ko tau goto rongomia sa leleo i tano. Me sauba ko tau goto rongomidoua na tatangina na kaukae kalina ara goli niu, ma na ileilena kalina ara taia na itai tatangi. Mi tana bongi kalina igoe ko matura, e

atsa moa ti ke tangi tetelo lê moa kesa na manu, migoe sauba ko rongomia mo ko gini mamata.

⁵ Eo, sauba ke kakai vanigo na dato ao, mo ko kadangania na vanovano. Na ivumu sauba ke sere; me sauba ke kakai vanigo goto na tû ma na vanovano segeni. Me pipi sui nimu vavatsangi ni sau kara nanga lê tanigo.

Igita sui a vano kalea tana vera na mango saliu, migira na tinoni sauba kara tangisia na mateada.

⁶ Na itai siliva sauba ke tavongani takuti lê, ma na laeti qolumila sauba ke puka me ke tarese; ma na itai tana tuvuvu sauba ke takuti, ma na popovatu gana na sao kô sauba ke tarutu lê.

⁷ Na konida sauba ke visutugua tana kao, ma na tidaoda sauba ke visutugua i konina God aia e saunogoa vanigita tana idana.

⁸ E tau tamani rongona, e tau tamani rongona, e tsaria na Mane Sasaga. Eo, igira sui ara tau lelé tamani sa rongona.

E Kesa Segeni e Marea na Turina Iani

⁹ Ma na rongona na Mane Sasaga ia e sasaga loki, ti aia e sasaniginigira babâ moa na tinoni na omea aia e donania. E vilekegira na gokotabana sui, me lave rongogira ti kara mana se tagara.

¹⁰ Ma na Mane Sasaga ia e tovogotoa ke tsodoa na gokona na ragosi toba, ma na goko sui aia e maregira ara mana sui.

¹¹ Niqira gokolia igira na mane sasaga loki ara vaga na gai ara katsu vavangâ, aia igira na mane reitutugusipi ara adia gana na matali sipi. Migira na gokotabana ara molosaigira ara dona

kara totu kalavata vaga nogo na nila ara poga kakaigira. God, aia nida Reitutugusipi igita sui, maia nogo e saugira sui vanigita.

¹² Dalequ, e kesa segeni goto na omea e dou ko parovata konina. Na mamare papi e utu ke sui, ma na sasani loki sosongo e dona ke sekoligo lê.

¹³ Mi tana susuina, e kesa lelê moa na omea au ngaoa kau tsarivanigo: Ko kukuni tania God, mo ko taonigira sui nina ketsa, aia nogo na rongona te God e gini aqosigira na tinoni.

¹⁴ Ma God sauba nomoa ke pedegita tana rongona pipi sui na omea igita a naua, atsa moa ti na omea dou se na omea seko, me atsa goto moa ti na omea igita a naupopoia.

Ghari Bible

Ghari: Ghari Bible (Bible with Deuterocanon)

copyright © 1998 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Ghari

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2025-05-03

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 2 May 2025 from source files
dated 3 May 2025

eb379363-fbdd-532b-81c1-eb5fe7aa36a9